

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72).

Er beteckning: LI2023/03629

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland ser sammanfattningsvis positivt på de åtgärder som föreslås men anser att det krävs förtydligande i vissa avseende för att föreslagna åtgärder ska få den effekt som utredaren avser.

Länsstyrelsen Östergötland anser att intentionen vad gäller ett förtydligande om bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken är bra. Dock riskerar en ny kategorisering av miljö kvalitetsnormerna kan försvaga lagstiftningen vid ett genomförande. Detta kan leda till att verktyget med upparbetade normer förlorar sitt syfte och att vattendrags miljöstatus försämras.

Det är mycket positivt att termen dagvatten identifieras och aktualiseras.

Länsstyrelsen Östergötland ifrågasätter däremot om förslagen om förenklade strandskyddsregler och anser att konsekvenserna av förslaget inte har utretts i tillräcklig omfattning. Förslagen ändring bör utgå och utredas vidare i en separat utredning.

Länsstyrelsen Östergötland välkomnar att medel tillförs vid ett införande och anser att det är oerhört viktigt med informationsinsatser och vägledning. För att uppnå den effekt som önskas är det därför viktigt att material till informationsinsatser och vägledning finns tillgängliga när föreslagna förändringar träder i kraft.

Nya och ändrade legaldefinitioner

Länsstyrelsen Östergötland ser mycket positivt på att det sker ett förtydligande av termen dagvatten och avloppsvatten. För att öka tydligheten bör även termen dränvatten definieras. Skälet till detta är att termerna dagvatten, dränvatten och markavvattning ofta blandas ihop i olika sammanhang.

Förtydligade bestämmelser om vatten i plan- och bygglagen

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på att utredningen föreslår att kommunen ska tilldelas nya möjligheter att bestämma om skyddsåtgärder och andra åtgärder som är kopplade till vatten i en detaljplan. Trots föreslagna förändringar finns en risk att utmaningen med att hantera dagvatten i befintlig bebyggelse förväntas kvarstå eftersom det fortfarande är oklart vilka mängder som förväntas hanteras av fastighetsägaren och VA-huvudmannen.

I utredningen anges att det ofta är otydligt vilket tidsperspektiv och vilket scenario som skall tillämpas vid dagvattenplanering. Det nämns även att länsstyrelsen ställer olika krav och att det finns en bristande samordning och samstämmighet. För att förtydliga vilka krav som ska ställas vid dagvattenhantering hade det varit bra om definitioner för galler regn och större skyfall kan konkretiseras ytterligare i samband med att föreslagna förändringarna träder i kraft. På så sätt ställs samma krav på verksamhetsutövare, exploatörer och privatpersoner samt att regionala skillnader kan undvikas. Även tidshorisonter utifrån ett planeringsperspektiv är efterfrågat.

Förenklade strandskyddsregler för att underlätta planändringar

Länsstyrelsen Östergötland anser att föreslagen förändring vad gäller förenklade strandskyddsregler för att underlätta planändringar behöver ses över ytterligare. Skälet till det är att föreslagna ändringar bedöms ge olika effekter i olika län och förslaget får därmed anses som otillräckligt utrett. Länsstyrelsen Östergötland anser att frågan behöver utredas vidare i en separat utredning och ska därför utgå från detta förslag.

Förtydligad reglering av frågor om dagvatten, vattenbrist och skydd av vattenområden i lagen om allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen Östergötland ser positivt på de förslag som ges men anser att det behöver ske ett förtydligande vad gäller krav på ansökan om skydd av vissa vattenskyddsområden. Skälet till detta är att vissa vattentäkter kan skyddas med lokala hälsoskyddsföreskrifter. Det behöver därför framgå om bestämmelser enligt annan lagstiftning kan ses som likvärdigt skydd.

Vidare anser Länsstyrelsen Östergötland att länsstyrelserna behöver ytterligare resurser eftersom ärenden om inrättande och revidering av vattenskyddsområden är komplexa och tidskrävande. Det är även viktigt att länsstyrelserna har resurser för handläggningen om föreslagna åtgärder ska få de effekter som utredningen önskar. För de vattenskyddsområden där kommunerna bedriver tillsyn krävs ökad tillsynsvägledning från länsstyrelserna.

Länsstyrelsen Östergötland har även noterat att det finns ett stort behov av revidering av gamla, befintliga områden och föreskrifter. Skälet till detta är att det finns en större mängd vattenskyddsområden som inte har moderna beslut och därmed ett otillräckligt skydd.

Förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken

Kategorisering av miljö kvalitetsnormer

Länsstyrelsen Östergötland anser att intentionerna är bra, då det syftar till ett förtydligande i kapitel 5 i miljöbalken. Det behövs dock ett förtydligande kring vilka effekter det kommer att få vid en sådan förändring. Miljö kvalitetsnormer med dess undantag och kvalitetsfaktorer är tydliga och betraktas som gränsvärdesnormer idag och har fått nationell rättspraxis samt förankrats nationellt. Om kategoriseringen av miljö kvalitetsnorm ändras till resultat- och målsättningsnormer riskerar det att bli otydligare och utan kvantitativt mått på när det är uppnått. Det finns även en risk att det ger en svagare målbild likt de som gällt för de nationella och regionala miljömålen och att verktyget blir svagare och otydligare. Det är oklart hur förslaget kommer att påverka

miljökvalitetsnormerna som ett verktyg till att skapa en positiv förändring i aktuell recipient vid planläggning.

Om miljökvalitetsnormerna ska kategoriseras om till "gränsvärdesnorm", "målsättningsnorm" och "resultatnorm" behöver det bli tydligare hur de nya normerna ska användas och vilka förväntade effekter detta kommer resultera i.

Lokala åtgärdsprogram

Länsstyrelsen Östergötland anser att det är positivt att lokala åtgärdsprogram får större tyngd men anser att processen för framtagande och förankring behöver tydliggöras. Skälet till detta är att det ska vara enkelt och överblickbart att upprätta ett program och det ska vara möjligt följa processen vid ett framtagande. Det blir också en enhetlig hantering av samtliga program och inte olika processer beroende på kommun/län och region. Det bör också övervägas om någon instans får häva ett beslut om antaget program, förutsatt att programmet brister i vissa punkter. Dessa punkter bör vara förutbestämda likt PBL 10:11. På så sätt bedöms programmen få en större tyngd och verkningsgrad.

Det behöver också bli tydligt vem som följer upp och kontrollerar att programmet följs.

Länsstyrelsen Östergötland vill även påpeka att länsstyrelserna kommer att spela en viktig roll vid framtagande av åtgärdsprogram. Och att omnämnda kommer troligtvis att få lägga ner mer tid än vattenmyndigheterna.

Förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet i vattenförvaltningsförordningen

Vad gäller utredningens förslag om mindre stränga krav (4 kap 10 § VFF) bedömer Länsstyrelsen Östergötland att den föreslagna skrivningen inte motsvarar formuleringen i vattendirektivet. Förslaget "kostnader som är högre än värdet av målet/nyttan" kan tolkas som när kostnaden är marginellt högre än värdet av nyttan, medan "orimliga kostnader" (som i nuvarande 4:10 VFF) eller "oproportionerliga kostnader" (som i vattendirektivet) snarare innebär att kostnaden kan överskrida värdet av nyttan med en icke obetydlig faktor. Det är också vad Havs- och vattenmyndigheten föreslog i utkast till vägledning om orimliga kostnader som varit på remiss.

Behov av informations- och utbildningsinsatser

Länsstyrelsen Östergötland stödjer de förslag om insatser som föreslås vad gäller informations- och utbildningsinsatser. Dock är det oerhört viktigt att extra medel tillkommer när förändringarna träder i kraft.

Behov av nytt vägledningsmaterial och annat stöd vid bedömningen av vattenfrågor vid planläggning och byggande

Underlag till informations- och utbildningsinsatser behöver finnas på plats när förändringarna börjar gälla, anser Länsstyrelsen Östergötland. Skälet till detta är att det underlätta implementeringen av föreslagna förändringar och berörda aktörer behöver inte uppfinna egna tillvägagångssätt. Detta medför i sin tur att risken för olik hantering lokalt, regionalt och nationellt minskar.

Allmänna synpunkter

I arbetet med den nationella strategin för klimatanpassning har regeringen konstaterat att det behövs en ny lagstiftning för att effektivisera det lokala klimatanpassningsarbetet och tydliggöra både ansvarsfördelning och finansieringsmodeller. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska leverera förslag på ny lagstiftning nästa år. Länsstyrelsen Östergötland välkomnar detta och anser att föreslagen lagstiftning behöver ta hänsyn och i vissa fall vidareutveckla nu föreslagna bestämmelser om så behövs. Värt att poängtera är att det finns ett behov av samstämmighet och tydlighet då det finns en risk att omnämnd utredning och aktuellt förslag kan tangerar samma ämnesområde.

Vad gäller de nya förslagen om framtagande av regional och lokala åtgärdsprogram, anser Länsstyrelsen Östergötland att det är viktigt att kommunerna ska kunna söka pengar till åtgärdsprogrammen, exempelvis genom LOVA och att detta behöver förtydligats. Det bör även övervägas om det ska vara möjligt att kunna söka bidrag för arbetet med att ta fram en LOVA-ansökning. Syftet är att öka möjligheten att åtgärdsprogrammen tas fram eftersom detta blir ett arbete som tillkommer utöver de ordinarie arbetsuppgifterna i kommunerna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med samhällsplanerare Sara Lilljebjörn som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Sofia Bastviken, Weronica Klasson, Caroline Rydholm och Robert Wenemark medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.